כל פסולי המוקדשין פרק חמישי בכורות לג.

מסורת הש"ס

ובית הלל הני מילי תם אבל בעל מום כתיב [1]והטמא והטהור יחדיו יאכלו ומה טמא שאינו אוכל בקדשים קלים אוכל בבכור זר שאוכל בקדשים קלים אינו דין שיאכל בבכור איכא למיפרך מה לטמא [2]שכן הותר מכללו בעבודת צבור וב"ה אטו בעבודה קאמר באכילה קאמרינן [3] אכילת זר עדיף ורבי עקיבא מתיר ואפ' עובדי כוכבים מ"ט דרבי עקיבא [4]כצבי וכאיל מה צבי ואיל מותר לעובדי כוכבים [5]אף [6] פסולין מותר לעובדי כוכבים ואידך [7] תלתא [8]צבי ואיל כתיבי חד לכדרבי יצחק [9] (וחד לכדר') [ור'] אושעיא וחד לכדרבי אלעזר הקפר [10] [11]ואידך מה צבי ואיל פטורים מן הבכורה [12] [13]אף פסולי המוקדשין פטורין מן הבכורה [14] ת"ר [15]בכור אין מאכילין אותו לנדות דברי בית שמאי וב"ה אומרים מאכילין אותו לנדות מ"ט דב"ש דכתיב [16]ובשרם יהיה לך [17] מה התם נדות לא אף הכא נדות לא וב"ה הני מילי תם אבל בעל מום הטמא והטהור (לא) [18] אכלה וב"ש ה"מ היכא דאין טומאה יוצאה עליו מגופו אבל היכא דטומאה יוצאה עליו מגופו לא דאשכחן דפליג רחמנא בין טומאה יוצאה עליו מגופו לבין [19] שאין טומאה יוצאה עליו מגופו דתנן [20]הפסח שבא בטומאה [21]לא יאכלו ממנו זבים [22] ומצורעין וזבות ונדות ויולדות וב"ה התם הוא דגלי רחמנא [23]טמא נפש אבל הכא טמא סתמא כתיב לא שנא [24] ת"ר [25]אין [26]מרגילין [27]ביום טוב ביוצא בו [28]אין מרגילין בבכור ולא בפסולי המוקדשין בשלמא יום טוב דקא טרח טירחא דלא חזי ליה אלא בכור מאן תנא אמר רב חסדא [29]בית שמאי היא דאמר אין מאכילין אותו לנדות ולא בפסולי המוקדשין מאן תנא אמר רב חסדא רבי אלעזר בר' שמעון היא [30]דתנן [31]היו לפניו שתי חטאות אחת תמימה ואחת בעלת מום תמימה תקרב בעלת מום תיפדה נשחטה בעלת מום אם עד שלא נזרק דמה של תמימה מותרת אם משנזרק דמה של תמימה אסורה ר"א ברבי שמעון אומר אפילו בשר בקדירה ונזרק דמה של תמימה אסורה ורב חסדא לוקמה כולה כב"ש דלמא עד כאן לא קאמרי ב"ש אלא בבכור דקדושתו מרחם אבל פסולי המוקדשין דאין קדושתו מרחם לא ולוקמה

הני מילי בכור פס. איתקש לחזה ושוק דהא קרא כתיב קמשמעי דכתיב לעיל מיניה [נמדבר יח] את דמם תזרוק אבל בעל מום כתיב בפרשת כל הבכור (דברים טו) הטמא והטהור יחדו: **זר שאוכל בקודשים קלים.** שלמים ומעשר ופסח: **בעבודת צבור.** דאם אינו עובד כאותו בית אב עושה טמא עבודת צבור דכתיב [1] במועדו ואפילו בשבת ואפ' בטומאה: [2] **באכילה.** זר קמיירי ובאכילה זר עדיף מטמא דכתיב [3] בקדשים קלים דלא משכחת אכילה דכהן טמא מותר כה חד אמור כה: **ואידך.** תנא קמא אליבא דבית הלל אמר לך תלתא צבי ואיל כתיבי ברייתא אינהו אינהו חד לכדרבי יצחק ורבי עקיבא אינהו חד לכדר' אלעזר הקפר. בשחיטת חולין בפ' שני (דף כח.): **מה הפס.** [4] חזה ושוק נדות לא דטמא שאכל את הקדש חייב [5] בכרת: **הפסח שבא בטומאה.** שנטמאו רוב צבור בפסח ועשו פסח בטומאה לא יאכלו ממנו זבים חבות מע"ג דאכלי ליה טמאי מתים. אלמא שני לן בין טומאה היוצאה מגופו לטומאה שאינה יוצאה מגופו: **הפס הוא.** דזבין לא יאכלו משום דבהדיא גלי רחמנא [6] טמא נפש מותרין ומו לא דכתיב (נמדבר ט) אים כי יהיה טמא לנפש וגו' ומיהו דייקינן [7] אים נדמה לפסח שני ולא לצור וטמא נפש הוא דגלי רחמנא אים ולא לצור אבל טומאת זבות כדקיימי קיימי אבל הכא בבכור סתמא כתב רחמנא הטמא והטהור: **אין מרגילין בבכור.** ואפי' בעל מום להפסיטו דרך הרגלים כל העור שלם לעשות ממנו מפות לנפחים או למוכרי דבש ושמן שנותנין אותו בעורות כבשים המפסיטין שלימים: **ולא בפסולי המוקדשין.** אע"פ שנפדו ושחטן לאכילה: **דלא חזי ליה.** ביום טוב: **ב"ש היא.** דקבר בכור בעל מום בקדושתו קאי אפי' לאחר שחיטה כתם וכי היכי [8] דתם אין מרגילין משום גזיזו דקדשים דפוגם הבשר דממירא למתוך העור ומתוך הבשר בבעל מום נמי אין מרגילין: **רבי אלעזר בר"ש.** דמתמיר בפסולי המוקדשין דאמר [9] אפילו לאחר שחיטה בקדושתייהו קיימי: **שפי חטאות.** שהפרישן לאחריות שאם תאבד האחת יתכפר בחבירתה ונפל מום באחת: **אמימה מקרב.** לחטאתו: **בעלת מום תפדה.** ודמיה לנדבת צופרות: **נשחטה בעלת מום.** לאחר פדיונה: **אם עד שלא נזרק דמה של אמימה.** נשחטה: **מותרת.** בחולין דאין כאשר אכל את הצבי ואת האיל וגו' מקיש צבי ואיל לבהמה מה בהמה בשחיטה אף צבי ואיל בשחיטה: לנדות. לנשי כהנים נדות נדה טומאה יוצאה עליה מגופה. הם דגלי רחמנא טמא נפש לפעוטי טומאה יוצאה מגופו: אין מרגילין אין מפסיטין עור בהמה שלם דרך רגל לצורך מפות. טרחא דלא חזי. לצורך י"ש ולא בבכור ובפסולי המוקדשין משום בזיון: ב"ש דאמר אין מאכילין אותו לנדות כלומר כי היכי דמחמיר ביה בהא מחמיר נמי באחרינא דאין מרגילין: אותת המימה ואותת בעלת מום. כגון שהפרישן ב'

ובית הלל ה"מ תם כו'. אף על גב דהאי קרא מייירי נמי בבעל מום מין לרב מין לדבי רב דלעיל ברים עד כמה (דף כח.) וכין לרבי ישמעאל בין לרבי עקיבא דפ' אחזהו מקומן בסופו (זבחים דף ט.) וכין לרבי ישמעאל וכין לרבי יוסי הגלילי דברים ב"ש (שם דף ט.) אי מבשרם דמשמע אחד תם ואחד בעל מום אי מיהיה [10](לו) דברים לימד על הבכור בעל מום שנותנו לכהן מ"מ אתי קל וחומר ומפיק מהיקשא ונאכל לזרים מאחר דמתוקמא היקשא [11]דכתיב התנופה כתם וכתי האי גוונא אשכחן בפ"ק דזבחים (דף י.) גבי אשם שנכנס דמו [12]פסול לא מצית אמרת קל וחומר מעולה [13]אף על גב דרבנן אית להו היקשא [14] דמטמאת כאשם למלאת אחריתי כדמוכח סוגיא [15] התם ובפ"ק דקדושין (דף יד.) [16] אתי קל וחומר ומפקא מגזירה שוה בגמרא ובמיתת הינם גבי וכל היכא דכתיב (מוקה) [עיכוכא] לא דרשינן ק"ו ונשמעתין דמעלה עשה שהזמן גרמא [17] גבי טפילים מייבין נשים לא כל שכן והא דלקמן דרש פ' ט' (דף נג.): דדרשינן מהיקשא דעשר תעשר מקיש בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן מן החדש על הישן לא ומפקא מק"ו דכתיב ועוזים שהם כלאים זה בזה מתעברים מזה על זה חדש וישן כו' התם לא מיתוקמא היקשא אי אתיא למידן ק"ו ואע"ג דלרבי יוסי גר' יהודה ברבי היקשא לכדאמר בההיא פירקא [18] דמה מעשר ניטל באומד ובמחשבה וכו' וברייתא נמי לכדדרשי בזבחים בסוף פ' בית שמאי (דף מה.) [19] קדשי עובדי כוכבים אין מייבין [20] מ"מ עיקר אתיא היקש לשנה שנה והא דבכור הבשר (חולין דף קטז.) איכא מ"ד דבשר בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה מגזירה שוה דקדש קדש ואיכא למאן דאמר [21] אף בהנאה מק"ו לא קשיא מידי אהניה דקדושין (דף ט) [22] כלפרשין בקדושין: **חד לברדבי יצחק ור' אושעיא.** פי' בקונטרס דלא אתפרש ורבינו חננאל מפרש דהיינו הא דפ"ב דמכות (דף כב.) המרביע שור פסולי המוקדשין והמנהיג שור פסולי המוקדשין לוקה גוף אחד (ב) [23] הן ושאלן הכתוב שני גופין פירוש שהשור בפני עצמו נחשב לגבי ולאיל דהיינו שני מינין ולא כמו שרגילין לפרש שם שקנת הוא בקדשים וקנת הוא כחולין אלא מגבי ואיל נקוף כדקאמר הכא [24]: **אין מאכילין אותו לנדות.** ה"ה לבעל קרי [25] דלא שרו רק לטומאה שהותרה בפסח כדמוכח בסמוכה: **דתניא** היו לפניו שתי חטאות [26] בו'. ברייתא בתמורה בפ' ולד חטאת (דף כד.) ומיירי בהפרישן שתי חטאות לאחריות והרי עתה אחת תמימה ואחת [27]בעלת מום [28] שנשחטה [29]קרבה שניה עד שלא נשחטה ראשונה תמות שכבר כפרו בעליה ויש לתמוה דבברייתא אמרי דרבנן בעלת מום כשנשחטה לאחר זריקת דם של תמימה ובמשנה שרי ורבי אלעזר בר' שמעון אסר בברייתא בכל ענין ובמשנה שרי כשנשחטה קודם לכן ואומר ר' דבמשנה מייירי שהפרש [30] פרה בעלת מום ומיללה על התמימה שכל קדושה של בעלת מום נכנסה בתמימה ותפסה קדושתה ולכך מותרת הבעלת מום לרבנן בכל ענין דלא דמיא לחטאת שכיפרו בעליה ורבי אלעזר ברבי שמעון מחלק בין נשחטה קודם זריקה לנשחטה לאחר זריקה אבל הכא מיירי שהתמימה נאה ע"י קדושת [31] עצמה ולא מיללה הבעלת מום עליה כי אם על דמיה ואין נראה כאילו פקע [32] קדושה שלה כיון דאין התמימה נאה מכחה הלכך לרבנן נזרק דמה לפני שחיטה הבעלת מום אסורה דדמיא לחטאת שכפרו בעליה ולרבי אלעזר ברבי שמעון [33] אסורה בכל ענין דדמיא לחטאת שכפרו בעליה:

עין משפט נר מצוה

י א מ"י פ"ד מהלי' כיפת המקדש הלי' ו ופ"ז מהלי' קרבן פסח הלי' ח:

יא ב מ"י פ"ח מהלכות כלאים הלי' ה:

יב ג מ"י פ"ד מהלכות כיפת מקדש הלי' יב ופ"ז מהלי' ק"פ הלי' ח:

יג ד מ"י פ"ג מהלי' ע"ז הלכה ו טו"ש יו"ד סי' ס"ד סעי' ח:

יד ה מ"י פ"ח מהלי' כלאים הלכה יט ומלרך מ"ד טו"ש יו"ד סי' ס"ו סעי' ח: טור ו מ"י פ"ד מהלי' פסולי המוקדשין הלכה ג:

תורה אור השלם

1. בְּשַׁעֲרֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כְּצְבִי וְכָאַיָּל: דברים טו כב
רַק בְּכָל אַוַּת נַפְשְׁךָ וְזָבַחְתָּ וְאָכַלְתָּ בָשָׂר בְּרִכְתְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֶנּוּ כְּצְבִי וְכָאַיָּל:
דברים יב טו
אַךְ בַּאֲשֶׁר יֵאָכֵל אֶת הַצְּבִי וְאֶת הָאַיָּל כֵּן תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו יֹאכְלֻנּוּ: דברים יב כב
2. וּבְשָׂרָם יִהְיֶה לָּךְ כַּחֲזֵה הַתְּנוּפָה וּכְשׁוֹק הַיָּמִין לָךְ יִהְיֶה: במדבר יח יח
3. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לְנֶפֶשׁ אוֹ בְדֶרֶךְ רְחוֹקָה לָכֶם אוֹ לְדֹרֹתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לַיְיָ: במדבר ט י

מוסף רש"י

הפסח שבא בטומאה לא יאכלו ממנו זבים כו'. דגבי פסח לגמרי נשמע מיצ מיצ, מיצ נדמה ואין ליטר נדמין, אבל גבי זיבה אף ליטר נדמין (נמדבר ט צה: וכ"ר שם סז: וברייתות יד.). **אין מרגילין.** כדרך שמתחילין להפסיטו הטור דרך הרגלים והוסיפו שלם לעיקר נפחים לו לעורך רבים, וכשלאיטו רולה להפסיטו שלם מפסיטו בכפין דרך נטע מגריזו עד זנבו (תמורה כד.). ואע"פ שהטור נמנר ביעקר אסור להרגיל, לפי שהיין קדשים הוא, שמקלקל הבשר (ע"ז מח:). **בעלת מום תיפדה.** קודם הפרשה (ג"ל הקרבן) הבניה, והגר שהי מעלות לשם חטא לאחר הופרשו, שאם מום כרתשונה והפרים שניה אמתים (תמורה כד.). **אפילו בשר בקדירה כו' אסורה.** אלמא אע"ג דלאפרים ולאשמתיו מקודשתה קיימת והחטאת שכיפרו הבעלים מקרית, הלכך גבי הבעלה נמי אע"ג דלאפרים ולאשמתיו בקודשתה קיימת (שם). **לוקמה כולה כב"ש.** דאלו אי היכי דמתמרי נמי בשאר פסולי המוקדשין, מ"מ לאוקים ריש כב"ש ופיפא כב"ש כב"ש (שם).

שיטה מקובצת

א) קאמרינן ולאכילה דר' אף בבכור מותר: ג) יצחק ורבי אושעיא ס"א דאמר רבי יצחק החורש בשור פסולי המוקדשים לוקה מ"מ כצבי וכאיל נוף אחד ועשאו הכתוב שני מינין דאמר ר' אושעי' הכרבע שור פסולי המוקדשים לוקה מאי טעמא כצבי וכאיל נוף אחד ועשאו הכתוב שני מינין: ד) הקפר. ס"א דאמר רבי אלעזר הקפר הרי זה בא ללמד ונמצא לפר מה בהמה בשחיטה אף צבי ואיל בשחיטה ואחר מה תיבת ואידך נמחק: ה) הבכורה וסן הבכורות המתנות תי"ר: ו) לך בחזה התנופה מה: ז) והטהור יאכלנה וכ"ש: ח) לבין שומאה שאין יוצאה: ט) תיבת ומצורעין נמחק: י) לא שנא ס"א ראי משום כחזה התנופה וכשוק הימין כי איהקש הם הוא דאיהקש: יא) באכילה זר קיימינן: יב) כראמרן דאוכל בקדשים: יג) בחזה ושוק: יד) חייב כרת הש"ר: טו) רחמנא שמאי מתים ותו: טז) היכי דבתם אין: יז) דאפילו לאחר: יח) חטאות המתות: יט) המוקדשין לאחר שחיטה הס"ר: כא) דמר לפנים פסול: כב) היקישא דבחטאת כאשם: כג) סוגיא דתתם: כד) ב"ש גמרינן: כה) אחד הוא ועשאו:

גר"א

מסורת הש"ס

ג) ר"ח לקמ כבור מוחר כי ר"ש, ב) וכדר ר"ש, ג) וחד מה ר"ש, ד) [תוספתא פ"ג ה"ו ומנחות עה:], ה) פסחים סו. לה: כריתות י., ו) תמורה לה., ז) [עי' תוס' מנחות סג: ד"ה מפסיטו], ח) [ע"ש תמורה ולפ"ד נ.], ט) ר"ח פס [כל הסוגיא ע"ש ולי"ל תמיה], י) [נמדבר כח], כ) [פסחים סו:], כא) [תמורה כח.], כב) [לך ר"ש], ג) דמחזה ושוק בתם ר"ש, ד) בפרט פסול ר"ש, ה) ר"ש ר"מ ר"ש ר"ש לאוסה לכו מתיה אלא לבנה בנים כו' ר"ש, ו) [נסס קמוי:], ז) לפניו בקדושין לא מלאתי אבל מתנה נמנס פסחים כד: ד"ה אמרתי], ח) [וע"ע תוס' חולין קטו: ד"ה כבני מיעים], ט) בי ר"ש נבלת מוס רש למתיה כי בכל ענין ומבשר מוקא אם קרבה שיש לה מום ועשאו לא אלא לבנה בנים עד שלא נשחטה הרלשונה תמות שכבר כפרו בעליה אבל בעבודה קודם לכן מעתה ר' ר' ר'.

הגהות הב"ח

(א) גמ' הטמא והטהור יחדיו יאכלו וכ"ש ה"מ: (ב) תוס' ד"ה חד וכו' נוף אחד הוא ועשאו הכתוב מני ניפין:

גליון הש"ם

גמ' תלתא צבי ואיל. עי' לעיל יב ע"א תד"ה מה: תד"ה ובי"ה כו' אתי קו' ובפסקא בב"ש. ע' נב"מ קיד ע"ב תד"ה ואידך:

רבינו גרשום

אוכל בבכור. דכתיב הטמא והטהור יאכלנו: איכא למיפרך מה להכן טמא דין הוא שאוכל בכור שכן הותר מכללו בעבודת ציבור דכתיב במועדו ואפי' בטומאה: באכילה קא אמרינן. דאכילת זר בקדשים קלים זר עדיף למיכלינהו שפי מכהן טמא והלכך ב"ה מתירין. מה צבי ואיל מותר להאכיל העובד כוכבים עמו אף בבור נמי: ואידך. ת"ק סבר תלתא צבי ואיל כתיבי. רק בכל אות ונר אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל בשערך תאכלנו חד לכדר' יצחק אמר רבי אושעיא והא דר' יצחק אמ"ר אושעיא לא משכחתא בכולה גמרא דידן. וחד לכדר' אלעזר הקפר דאמר בשחיטת חולין רבי אלעזר הקפר אומר מת"ל אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל וגו' מקיש צבי ואיל לבהמה מה בהמה בשחיטה אף צבי ואיל בשחיטה: לנדות. לנשי כהנים נדות נדה טומאה יוצאה עליה מגופה. הם דגלי רחמנא טמא נפש לפעוטי טומאה יוצאה מגופו: אין מרגילין אין מפסיטין עור בהמה שלם דרך רגל לצורך מפות. טרחא דלא חזי. לצורך י"ש ולא בבכור ובפסולי המוקדשין משום בזיון: ב"ש דאמר אין מאכילין אותו לנדות כלומר כי היכי דמחמרי ביה בהא מחמיר נמי באחרינא דאין מרגילין: אותת המימה ואותת בעלת מום. כגון שהפרישן ב'

נכור

חטאות לאחריות שאם תאבד אחת או (הפיל) [הפיל] בה מום שתהא שניה תחתיה: אם משנזרק דמה של תמימה. נשחטה הבעלת מום אסורה דהויא חטאת שכיפרו בעליה דלמיתה אזלא: רבי אלעזר בן שמעון אומר אפי' בשר בעלת מום בקדירה. כלומר אע"ג דנשחטה קודם שנזרק דמה ואע"ג דבשר בקדירה דהוי כמבושל כיון שלא נאכל אלא לאחר זריקה אסור. וכי היכי דמחמיר הכא בהך בעלת מום דהויא פסולי המוקדשין הם הכי מחמיר ראין מרגילין

מן) קרי. והא דלא מוכיר הכא אלא נדות משום דבותא דב"ה נקטיה דאפ"ה שרי ביה. תורת: מן) חטאות לא גרשי' דהגן: מן) מום ובמשנה שלשם תגן בענין אחר ונהכי תגן התם הפרישם חטאתו ונהרי היא בעלת מום מוכרה ויביא בחמורתה אחרת דאב"ש אומר אם קרבה השניה עד שלא: מן) שהפרישם הבעלת מום: ל) קדושת פה עצמה: לא) קדושה של בעלת מום כיון: לב) אוסרה בכל:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com